

Naboaksjonen mot kunstisbane på Bogstad, Sørkedalsveien 262A, 0754 Oslo

Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Postboks 8111 Dep
0032 OSLO

Oslo, 2. november 2011

Denne henvendelsen representerer også privatpersonen Pål E Torkildsen, samt boligsameiet Bjerkebakken 78 v/ Else Anna Holthe Møll.

Kunstisanlegg på del av Bogstad golfbane

Plan- og bygningsetatens saksnummer: 201106039

Vi viser til Oslo kommunes oversendelse av klagesak på rammetillatelse for overnevnte sak. Etter klagen er det gjort noen justeringer av prosjektet. Vi opprettholder likevel vår klage og ber Fylkesmannen om å vurdere samtlige punkt. Vi anser imidlertid punkt e i klagen om støy som *delvis* løst (mer om dette under) under forutsetning om at tiltakshavers forslag kan håndheves. Når kommunen i klageoversendelsen nå har gjort rede for sine vurderinger og det har kommet fram enkelte andre nye opplysninger, ser vi også et behov for å presisere deler av klagen.

Kommunen innleder oversendelsen med å slå fast at “forholdene som påklages har vært behandlet i plansaken, jf pbl §15 3. ledd”. Klagen bestrider ikke reguleringsplanen, men henviser til brudd på dem. Hensikten er å sørge for at bestemmelsene respekteres og etterleves, og især for at tiltaket som er nær identisk med beskrivelsen i det opprinnelige planforslaget, skal justeres for de tillegg og forutsetninger som planarbeidet resulterte i, for å ivareta hensynet til omgivelsene. Det kan ikke være slik at innsigelser til et planforslag som fører til endringer i den endelige planen, fratrar de berørte anledning til å klage når endringene ikke etterleves, fordi “forholdene har vært behandlet i plansaken”. For ordens skyld presiserer vi at navnet “Naboaksjonen mot kunstisbane” skyldes vårt opprinnelige initiativ. Vårt formål etter Miljøverndepartementets avgjørelse har vært å påse at restriksjonene som planarbeidet førte til, blir fulgt opp.

Vi tillegger ikke kommunen noen prosjekterende rolle, som de påpeker at de ikke har, men vi har bedt om at det vises hvordan det vi anser som åpenbare overskridelser i allerede tilgjengelig informasjon fra de prosjekterende, kan forenes med reguleringsplanen. Kommunen påpeker også at kontrollen kan utføres mer nøyaktig når de faktiske virkningene av plassering av lysmaster er kjent. Vi finner denne argumentasjonen merkelig. Dersom klagen hadde vært at innsendte tegninger viser overskridelser av planens byggegrensener eller -høyder på tross av at tiltakshaver forsikrer om at alt er i orden, tviler vi på at kommunen kunne ha avvist klagen med henvisning til at dette er mye lettere å kontrollere når bygget står der. Når det er vedtatt grenser for det direkte lysets utbredelse og det også fins idrettsmessige krav til minste lysstyrker, som vi forstår av tiltakshaver at er ufravikelige, begrenses dette tiltakets mulige størrelser og utforminger på lik linje som av øvrige bygg- og planmessige grenser. Reguleringsplanens tekniske og detaljerte krav er avgjørende for hvilke størrelser og utforminger et tiltak kan ha for å kunne realiseres innenfor rammene, og dette må være det avgjørende for om forholdet skal avklares før en rammetillatelse kan gis, på tross av at slike forhold i andre saker kan avklares ved en søknad om brukstillatelse/ferdigattest.

Dersom kommunen eller de kontrollerende under bygging avdekker avvik fra planen som vil kreve en endringssøknad fra tiltakshaver, kan berørte naboer påklage en tillatelse. Men problemet vi påpeker, er adgangen til å få prøvd en klage for en klageinstans over kommunen dersom den *ikke* avdekker avvik, f.eks. ved at kontrollen er mangelfull, der bestemmelser som oppfylles omtales og de omdiskuterte utelates. Vi frykter at en klage på eventuelt fortsatt avvik etter en ferdigattest/brukstillatelse ikke vil realitetsbehandles, fordi naboer ikke vil regnes som part i et slikt vedtak. Dette gjelder spesielt for de bestemmelsene i planen som er der for å ivareta hensynet til naboene, og som følgelig gjør naboene direkte berørte av kommunens endelige vedtak.

Bruk av NS-EN 12193 (punkt c i klagen)

Kommunen referer til at det etter §6-1 i TEK07 ikke kan kreves at Norsk Standard følges, men vi vil påpeke at dette gjelder “dersom de krav som stilles til byggverket blir tilfredsstillende ivare tatt på annen måte”. Vi mener at dette bør ses i sammenheng med Miljøverndepartementets forutsetning om skjermingstiltak som tiltakshaver har tatt ut av prosjektet. Slik skjerming vil være visuelt dominerende og må inngå i et nabovarsel. Når tiltakshaver

Naboaksjonen mot kunstisbane på Bogstad, Sørkedalsveien 262A, 0754 Oslo

ikke oppfører noen form for skjerming som beskrevet i departementets vedtak, bør det forventes at tiltakshaver i det minste oppfyller kravet i NS-EN 12193. Kulturdepartementet har dessuten uavhengig forutsatt at NS-EN 12193 legges til grunn for dimensjonering av lysanlegget, jf. rammetillatelsen, og forutsetter at kontroll ivaretas gjennom kommunens saksbehandling.

Oppfyllelse av regulerte krav til lys (punkt a og d i klagen)

Et sentralt tema i klagen er at tiltaket vil skape direkte lysvirkninger utenfor området definert i bestemmelsene, og det vises til tiltakshavers beregninger som angir store lux-verdier utenfor området, som på nærmeste naboers eiendom. I Miljøverndepartementets vedtak står det at departementet bad tiltakshaver om å finne skjermingstiltak for å begrense dette strølyset, og departementet gav sin stadfestelse med et tillegg i bestemmelsene på bakgrunn av et løsningsforslag som tiltakshaver presenterte som svar på henvendelsen. Dette forslaget (doble traverser i mastene) er i ettertid tatt ut av planene igjen uten noen alternativ løsning. At de oppgitte lux-verdiene er i strid med bestemmelsene synes åpenbart (*lyskildeintensitet* i candela ville riktignok være et mer direkte mål). Kommunen er blitt gjort oppmerksom på at skjermingstiltaket som er grunnlaget for bestemmelsen, er tatt ut av planene, men verken kommune, tiltakshaver eller tiltakshavers rapporter/kontroller har kommentert dette. I tillegg understreker tiltakets overskridelser av verdier i NS-EN 12193:2007 tabell 1 (avsnitt 5.10) at strølyset er betydelig uavhengig av hvilken juridisk relevans Norsk Standard tillegges. Tabellen kom inn i gjeldende standard i løpet av planleggingsperioden (men før byggesøknaden), og tiltakshaver har etter å blitt gjort oppmerksom på dette unnlatt å kommentere henvendelser om tabellen. Kontrollen på lysprosjektering som nå foreligger (Multiconsult), omtaler primært bestemmelsenes krav om maksimalt 500 lux og utelater helt vurderinger av enkelte andre krav. Den omtaler heller ikke tabell 1 i NS-EN 12193, som kan hende skyldes at tiltaket er vurdert opp mot den inntil nylig gjeldende NS-EN 12193:1999, ikke mot den gjeldende NS-EN 12193:2007 (gjeldende fra april 2008).

Kommunen har også anført at virkningene på omgivelsene “[heller ikke ligger] utenom det vanlige i byen”. Denne påstanden er ikke dokumentert, men vi vil minne om at tiltaket, som omtales som “Norges største kunstisbane”, ligger i Marka, ikke i byen, og er derfor underlagt de restriksjonene som Miljøverndepartementet har lagt inn. Det kan derfor ikke uten videre sammenliknes med “det vanlige i byen”.

Tiltakshaver har ennå ikke gitt noen dokumentasjon av de direkte lysvirkningene vest og nord for yttergrensene. Det vises bare til dokumentasjon på at det ikke vil være slike virkninger mot Bogstad gård 1200 meter unna. Dette er lite relevant her ettersom disse yttergrensene for lyset går 10-20 meter fra banen, ikke 1200 meter!

Krav til lysstyrke ved trening (punkt b i klagen)

Kommunen anfører at de ikke ser at 278 lux til trening er i strid med standardens krav (nesten 40% over). Dette er riktig, men har heller ikke vært et moment i klagen. Kommunen viser videre til at behovet på banen “ikke kun omfatter lysstyrke, men også krav til lysets jevnhet, m.v.” og mener derfor at en styrke over kravet på 200 lux kan tillates. Jevnhet er fysisk sett fullstendig uavhengig av lysstyrke. Det å oppfylle en viss lysstyrke og samtidig en viss jevnhet er således et teknisk problem som ethvert annet under prosjekteringsarbeidet. For øvrig går det klart fram i Sitecos rapporter at 11-erbanen er prosjektert for 250 lux, ikke 200 lux som er kravet. At de av praktiske årsaker havner på ca. 10% over prosjekteringsmålet har vi en viss forståelse for jf. kommunens argumentasjon, men nærmere 40% er for mye. Det må i det minste siktes mot 200 lux, ikke 250 lux.

Dersom det aktuelle leddet i bestemmelsene innebærer at tiltakshaver i praksis kan legge seg på ethvert lysnivå under eller lik 500 lux ved lav aktivitet, er leddet fullstendig overflødig, som neppe er bestemmelsens intensjon.

At en overskridelse på nærmere 40% kan forsvares, framstår som underlig i lys av at kommunen påla tiltakshaver å redusere kampbelysningen fra 506 til 500 lux (en overskridelse på 1%). Denne overskridelsen valgte vi å utelate i vår klage fordi vi anså den som ubetydelig i sammenlikning med andre forhold. For øvrig er pålegget “løst” ved å endre litt på lyskasternes vinklinger og/eller posisjoner uten å endre antall lyskastere. Ettersom den totale lysmengden er den samme, betyr reduksjonen av lyset på banen nødvendigvis at det direkte strølyset er økt tilsvarende og at situasjonen reelt forverres.

Støy (punkt e i klagen)

Kommunen viser til at det ikke vil bli gitt igangsettelsestillatelse “før det vises at kravene kan oppfylles”. Igangsettelsestillatelse er nå gitt med henvisning til siste rapport fra Brekke og Strand, men denne viser bare hvordan overskridelsene ved brøyting kan overholdes. Overskridelsene ved kamp/trening er ikke omtalt. Brekke og Strand har skrevet at “beregnete maksimale lydnivåer overskrider anbefalt grenseverdi fremst ved arbeid med

Naboaksjonen mot kunstisbane på Bogstad, Sørkedalsveien 262A, 0754 Oslo

måking, **men også ved kamp/trening**” (vår uthevelse). For øvrig fastholder Brekke og Strand at deres faglige anbefaling er å opprette en fysisk støyskjerm, som kommunen velger å overprøve etter å ha bedt om “løsninger som tilfredsstillende reguleringskrav, uten inngrep i terreng eller etablering av nye konstruksjoner/skjermer” (brev datert 7. oktober). Tiltakshaver har, så vidt vi forstår, ikke motsatt seg å anlegge en støyskjerm. Vi opplever her at kommunen presser gjennom løsninger med gjenstående overskridelser.

Utslipp i Bogstadvannet (punkt f i klagen)

Ettersom utslippet først har blitt kjent ifm byggesøknaden, antar vi at det er forskrift om konsekvensutredning av 2009 som skal legges til grunn, ikke av 2005 som kommunen viser til. Vi ber om at Fylkesmannen vurderer om konsekvensene for friluftsliv og ferdsel på isen faller inn under §4 i kraft at tiltaket dreier seg om en utvidelse/endring av del av en golfbane, jf. §2. Kommunen skriver ellers at utslippet anses “avklart i anledning Fylkesmannens uttalelse” (om biologisk mangfold). Det er uklart for oss om dette betyr at tillatelse er gitt. I så fall spør vi om denne delen av kjøleanlegget er søknads- eller meldepliktig på de eiendommene som traseen vil gå over, slik at berørte interesser gis anledning til å uttale seg. Blant disse antar vi Byantikvaren da gravetraseen vil gå over “et kulturmiljø av nasjonal verdi” (Riksantikvarens uttalelse), og Skiforeningen og friluftsetaten ettersom det går skiløype over det planlagte inntaket og nær det planlagte utløpet. Vi spør også om den lange gravetraseen utenfor planområdet for kunstisbanen og utslippet med tilhørende ulemper for friluftslivet krever egen dispensasjon fra Markaloven, jf. §15.

Med vennlig hilsen

Pål E Torkildsen

Kopi: Plan- og bygningsetaten